

ΕΜΦΥΛΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

*Στέλλα Βοσνιάδου και Λυδία Βαΐου
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

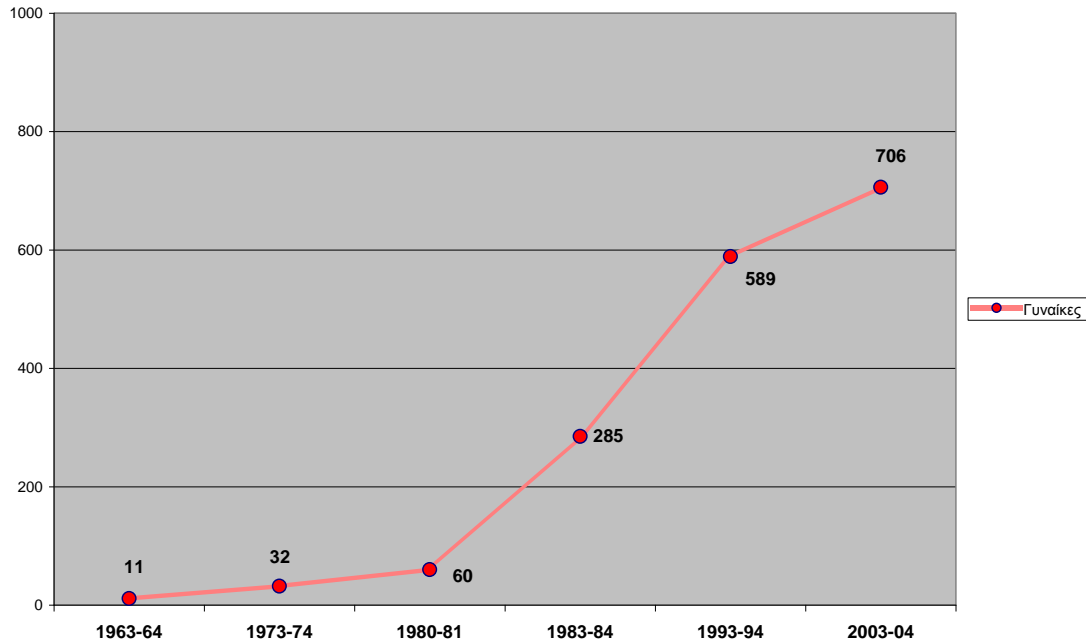
Η Συμμετοχή των Γυναικών στο Ακαδημαϊκό Επάγγελμα: Μια Σύντομη Ιστορική Αναδρομή¹

Η αύξηση της παρουσίας των γυναικών στα Πανεπιστήμια αποτελεί πρόσφατη εξέλιξη. Οι γυναίκες άρχισαν να καταλαμβάνουν ένα σημαντικό αριθμό ακαδημαϊκών θέσεων στα Πανεπιστήμια της Δυτικής Ευρώπης από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα. Το γεγονός αυτό οφείλεται αφενός στη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και αφετέρου στη θεαματική τους αύξηση ως φοιτήτριες στα αμφιθέατρα των Πανεπιστημίων. Ωστόσο, η συμμετοχή των γυναικών στο ακαδημαϊκό επάγγελμα αντανακλά επίσης τις αλλαγές στις κοινωνικές αξίες και στερεότυπα που επέτρεψαν στις γυναίκες να επιδιώξουν θέσεις σε επαγγέλματα κύρους και υψηλής ευθύνης.

Στον ελληνικό χώρο, οι γυναίκες άρχισαν να έχουν συστηματική παρουσία ως επιστημονικό προσωπικό των Πανεπιστημίων από τη δεκαετία του 1960 και έπειτα. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το Ιστορικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών προκύπτει πως πριν από το 1960 οι γυναίκες εμφανίζονται μόνο κατ' εξαίρεση στο διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών υπήρχαν μόνο 11 γυναίκες μέλη ΔΕΠ κατά το ακαδημαϊκό έτος 1963-4, αριθμός που αντιστοιχούσε στο 3% του συνολικού επιστημονικού προσωπικού του Πανεπιστημίου εκείνη την εποχή.

¹ Τα στοιχεία που αναφέρονται στην εργασία προκύπτουν από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της λειτουργίας του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (Π.Π.Σ. ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.) του ΕΚΠΑ. Για το σκοπό της έρευνας, συγκεντρώθηκαν στοιχεία για την κατά φύλο, τμήμα και βαθμίδα κατανομή των μελών ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη χρονική περίοδο από το 1960 έως σήμερα. Η δεκαετία του 1960 επιλέχθηκε ως αφηρητή διότι πριν από το χρονικό εκείνο σημείο υπήρχαν ελάχιστες γυναίκες στο ακαδημαϊκό προσωπικό του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η κατανομή των μελών ΔΕΠ για κάθε ακαδημαϊκό έτος προέκυψε από τη μελέτη των επετηρίδων που βρίσκονται συγκεντρωμένες στο Ιστορικό Αρχείο του ΕΚΠΑ. Η συλλογή των στοιχείων έγινε από την ερευνήτρια κ. Λ. Βαΐου με την επιστημονική επίβλεψη της καθηγήτριας Στ. Βοσνιάδου. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, παρουσιάστηκαν στο 4^ο Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «Ιστορίας της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης», στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στις 6-8 Οκτωβρίου 2006. Μέρος των αποτελεσμάτων παρουσιάζονται στη Δημοσίευση του ΠΠΣ ΘΕ.ΦΥΛ. ΙΣ. Αριθμός 6, 22/10/2006

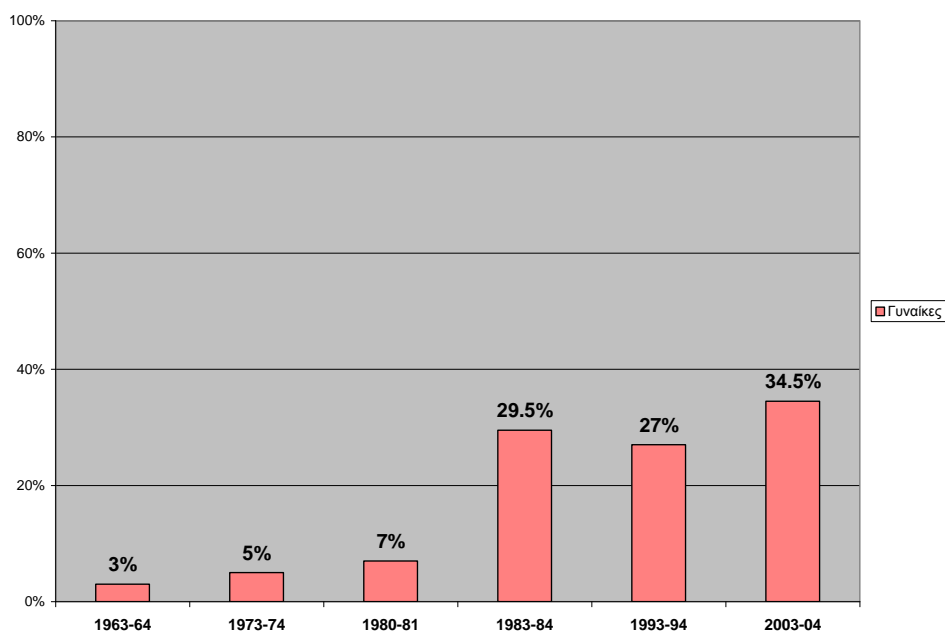
Σχήμα 1
Αριθμός των γυναικών μελών ΔΕΠ ανά ακαδημαϊκό έτος ΕΚΠΑ

Στο Σχήμα 1 παρουσιάζεται ο απόλυτος αριθμός των γυναικών πανεπιστημιακών ανά δεκαετία από το 1963-64 έως σήμερα. Στο Σχήμα 2 παρουσιάζεται το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ για τις ίδιες χρονικές περιόδους. Και στα δύο Σχήματα παρουσιάζονται στοιχεία και για το έτος 1980-81 διότι τότε άρχισε μια μεγάλη αύξηση του αριθμού των γυναικών μελών ΔΕΠ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των γυναικών μελών ΔΕΠ αυξάνεται από 32 κατά το ακαδημαϊκό έτος 73-74, σε 60 το 80-81 και 285 το 83-84, δηλαδή από ποσοστό 7% σε ποσοστό 29,5%.

Σχήμα 2

Ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ ανά ακαδημαϊκό έτος ΕΚΠΑ

Η απότομη αυτή αύξηση στον αριθμό των γυναικών πανεπιστημιακών οφείλεται στη θέσπιση του νέου θεσμικού πλαισίου *Για τη Δομή και Λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*, του νόμου 1268/1982. Με το νόμο πλαίσιο αντικαταστάθηκε ο θεσμός της έδρας από τον ενιαίο φορέα των διδασκόντων και πολλοί επιμελητές, εντεταλμένοι επιμελητές και βοηθοί που ήταν κάτοχοι διδακτορικού τίτλου έγιναν αυτομάτως μέλη ΔΕΠ. Οι γυναίκες κατά το ακαδημαϊκό έτος 1980-81 συγκροτούσαν σχεδόν το ένα τρίτο των βοηθών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επομένως, με την αλλαγή που επέφερε ο νόμος πλαίσιο, ένας μεγάλος αριθμός γυναικών βοηθών βρέθηκε στο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του ΕΚΠΑ.

Κοιτώντας τις αυξήσεις στον αριθμό των γυναικών πανεπιστημιακών στο Σχήμα 1 για τα ακαδημαϊκά έτη 83-84, 93-94 και 2003-04 εικάζει κανείς πως η αυξητική τάση συνεχίστηκε αδιάκοπα για να φτάσει τον αριθμό 706 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004. Ωστόσο, αν παρατηρήσουμε τα ποσοστά των γυναικών μελών ΔΕΠ στο ΕΚΠΑ όπως φαίνονται στο Σχήμα 2, βλέπουμε ότι η αύξηση δεν είναι τόσο δραματική όσο φαίνεται. Συγκεκριμένα, κατά το 1993-94 το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ πέφτει από 29,50% σε 27%, για να διαμορφωθεί τελικά στο 34,5% το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

Η περίοδος από το 1983 έως το 2004 είναι μία περίοδος μεγάλης αύξησης του ακαδημαϊκού προσωπικού του ΕΚΠΑ και δημιουργίας νέων τμημάτων μερικά εκ των οποίων συγκεντρώνουν λίγες γυναίκες μέλη ΔΕΠ (όπως τα τμήματα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και Κοινωνικής Θεολογίας), ενώ άλλα περισσότερες (π.χ., τα Παιδαγωγικά Τμήματα). Όπως θα συζητήσουμε στην επόμενη ενότητα, οι γυναίκες πανεπιστημιακοί συγκεντρώνονται σε ορισμένα μόνο τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το 2003-04 το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών διαμορφώθηκε στο 34,5% του συνόλου των μελών ΔΕΠ. Το ποσοστό αυτό είναι λίγο μεγαλύτερο του συνολικού ποσοστού των γυναικών μελών ΔΕΠ στα 19 ΑΕΙ που λειτουργούσαν τη χρονιά 2003-04 στην Ελλάδα, που ήταν 27%. Στα Ελληνικά ΑΕΙ, οι γυναίκες σημειώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό τους στο Πάντειο Πανεπιστήμιο με ποσοστό 37% του συνόλου των μελών ΔΕΠ και το μικρότερο στο Πολυτεχνείο Κρήτης με ποσοστό 4%. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έχει κατά μέσο όρο 29% γυναίκες μέλη ΔΕΠ, ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ ήταν 20,5% στο

Πανεπιστήμιο Πατρών, 23% στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και 22,5% στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου.

Τέλος, στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται η συχνότητα και τα ποσοστά των γυναικών μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ ανά βαθμίδα. Είναι προφανές, έστω και από μία επιφανειακή ανάλυση του Πίνακα 1, πως οι γυναίκες συγκεντρώνονται στα μεγαλύτερα ποσοστά τους στις χαμηλότερες βαθμίδες – πράγμα που δεν συμβαίνει με τους άνδρες συναδέλφους τους. Το φαινόμενο αυτό είναι ένα από τα συστατικά των κάθετων διακρίσεων που συναντάμε όταν εξετάζουμε σε λεπτομέρεια τον έμφυλο παράγοντα στην κατανομή θέσεων στα ΑΕΙ που θα αναλύσουμε σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια στη συνέχεια.

Πίνακας 1

Συχνότητα και Ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ ανά βαθμίδα κατά το ακ. έτος 2003-04

Βαθμίδα	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθηγητές/τριες	89/425	21%
Αναπλ. Καθηγητές/τριες	191/587	32 %
Επικ. Καθηγητές/τριες	249/614	40 %
Λέκτορες	177/395	45%

Τα ποσοστά των Ελληνίδων γυναικών πανεπιστημιακών ανά βαθμίδα, δεν αποτελούν εξαίρεση αν συγκριθούν με τα αντίστοιχα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενδεικτικά αναφέρεται πως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ποσοστό των γυναικών στη βαθμίδα της Καθηγήτριας, κυμαίνεται από 5% στην Ολλανδία έως 18,4% στη Φινλανδία, ενώ στη βαθμίδα του λέκτορα κυμαίνεται από 20% στην Ολλανδία έως 44% στην Πορτογαλία.

Γενικά, φαίνεται να διαμορφώνεται μία εικόνα παγκοσμίως όπου τα ποσοστά των γυναικών πανεπιστημιακών σταθεροποιούνται κοντά στο 35% του συνολικού αριθμού των μελών ΔΕΠ στα Πανεπιστήμια. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι την τελευταία δεκαετία έχει αυξηθεί ραγδαία ο αριθμός των γυναικών φοιτητριών στα Πανεπιστήμια με αποτέλεσμα σήμερα να αποτελούν την πλειοψηφία του φοιτητικού πληθυσμού. Για το λόγο αυτό, οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης λαμβάνουν διάφορα μέτρα (πολλά εκ των οποίων περιγράφονται στο τελευταίο κεφάλαιο του παρόντος τόμου) για να αμβλύνουν τις ανισότητες στις υψηλές καθηγητικές βαθμίδες και να αυξήσουν τον αριθμό των γυναικών καθηγητριών στα Πανεπιστήμια.

Έμφυλες Διαφορές στην Κατανομή του Ακαδημαϊκού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Αθηνών: Τα 'Γυναικεία' και τα 'Ανδρικά' Τμήματα

Η συμμετοχή των γυναικών στο ακαδημαϊκό επάγγελμα δεν είναι ομοιόμορφη σε όλες τις σχολές και τα τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι γυναίκες μέλη ΔΕΠ φαίνεται ότι εργάζονται σε διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους από τους άνδρες συναδέλφους τους και ως εκ τούτου συγκεντρώνονται σε διαφορετικά τμήματα.

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται η συχνότητα και τα ποσοστά των γυναικών μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ ανά Σχολή καθώς και στα πέντε ανεξάρτητα τμήματα του ΕΚΠΑ. Όπως φαίνεται από

τον πίνακα, το ποσοστό των γυναικών κυμαίνεται από 82% στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία σε 16% στη Θεολογική Σχολή. Γενικά οι γυναίκες πανεπιστημιακοί συγκεντρώνονται σε μεγάλο ποσοστό (62%) στη Φιλοσοφική Σχολή, ενώ το ποσοστό τους είναι σημαντικά μικρότερο στη Σχολή Θετικών Επιστημών και στη Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών (29% και 22% αντίστοιχα).

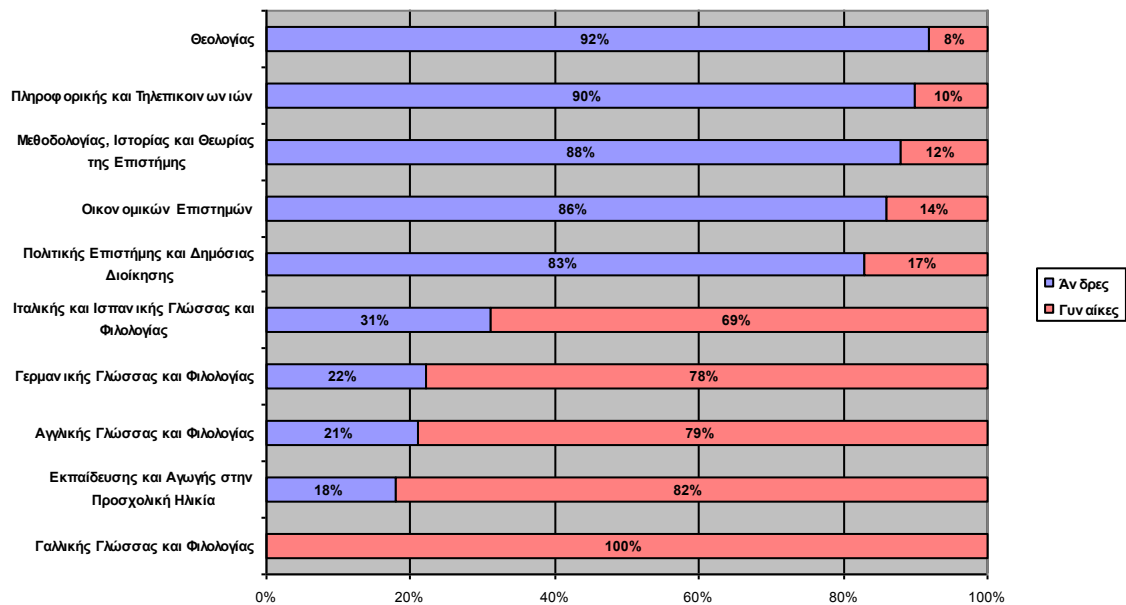
Πίνακας 2

Συχνότητα και Ποσοστό γυναικών μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ ανά Σχολή και στα ανεξάρτητα τμήματα του πανεπιστημίου κατά το ακ. έτος 2003-04

Σχολές	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεολογική Σχολή	8/50	16%
Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών	46/209	22%
Σχολή Επιστήμων Υγείας	280/867	32%
Φιλοσοφική Σχολή	189/304	62%
Σχολή Θετικών Επιστημών	126/436	29%
Ανεξάρτητα Τμήματα	57/ 174	33%
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	17/63	27%
Τμήμα Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	12/40	30%
Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	18/22	82%
Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ	7 / 24	29%
Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης	3/25	12%

Στο Σχήμα 3, παρουσιάζονται τα πέντε τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών που είχαν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση ανδρών μελών ΔΕΠ και τα πέντε με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση γυναικών μελών ΔΕΠ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-04. Οι γυναίκες φαίνεται να αποτελούν στη μεγάλη τους πλειοψηφία το διδακτικό προσωπικό στα Τμήματα Ξένων Γλωσσών και στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία ενώ οι άνδρες συνάδελφοί τους συγκεντρώνονται στα Τμήματα Θεολογίας, Πληροφορικής, Οικονομικών Επιστημών, Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης καθώς και στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης.

Σχήμα 3
 'Ανδρικά' και 'Γυναικεία' Τμήματα του ΕΚΠΑ κατά
 το ακαδημαϊκό έτος 2003-04

Συνοψίζοντας, τα στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει δείχνουν ότι οι γυναίκες πανεπιστημιακοί στο ΕΚΠΑ, αλλά και στα άλλα Πανεπιστήμια γενικότερα, συγκεντρώνονται μόνο σε ορισμένα Τμήματα και Σχολές και όχι σε άλλα. Οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό δεν είναι εύκολο να διασαφηνιστούν πλήρως. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτός ο οριζόντιος διαχωρισμός οφείλεται σε ένα βαθμό στις προτιμήσεις των ίδιων των γυναικών για τα παραδοσιακά 'γυναικεία επαγγέλματα'. Καθώς όμως τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε μία μεγάλη αύξηση των φοιτητριών σε σχολές θετικών επιστημών και στα πολυτεχνεία, θα πρέπει να βεβαιωθούμε ότι δεν υπάρχουν ανισότητες στους τρόπους με τους οποίους γίνονται οι επιλογές των νέων μελών ΔΕΠ στα ανδροκρατούμενα τμήματα και επίσης ότι η 'ανδρική κουλτούρα' που έχει αναπτυχθεί στα τμήματα αυτά δεν αποθαρρύνει τις γυναίκες να αναπτύξουν πλήρως τις ικανότητες του.

Όπως αναφέρει και η Megan Urry, καθηγήτρια της φυσικής και αστρονομίας και πρόεδρος του τμήματος φυσικής στο Πανεπιστήμιο του Yale, στο άρθρο της με τίτλο 'Έχουν τα πρωτόνια φύλο; Γυναίκες σε στη Φυσική και στην Αστρονομία'² «Τα χρόνια ενασχόλησης με την αστροφυσική με δίδαξαν ότι, ενώ η ουσία της φυσικής και της αστρονομίας δεν επηρεάζεται από το φύλο, η κουλτούρα αυτών των επιστημονικών πεδίων οφείλει πολλά στο γεγονός ότι αυτά κυριαρχούνται από άνδρες επιστήμονες». (σελ. 154). Και λίγο αργότερα αναφερόμενη στο συνεχές κλίμα αμφισβήτησης των ικανοτήτων τους που βιώνουν οι γυναίκες φυσικοί, καταλήγει στα ακόλουθα συμπεράσματα:

«Η συνεχής αποθάρρυνση καταφέρνει τελικά να υπονομεύσει την ικανότητα. Οι φοιτήτριες που έχουν ολοκληρωτικά αποθαρρυνθεί – μέσω της έλλειψης καθοδήγησης ή προσοχής – πείθονται ότι δεν διαθέτουν ό,τι χρειάζεται για να γίνουν κορυφαίες επιστήμονες φυσικοί. Δεν έχω καμία αμφιβολία (μολονότι δεν μπορώ να το αποδείξω) ότι αν αυτές οι γυναίκες βρίσκονταν σε καλύτερο

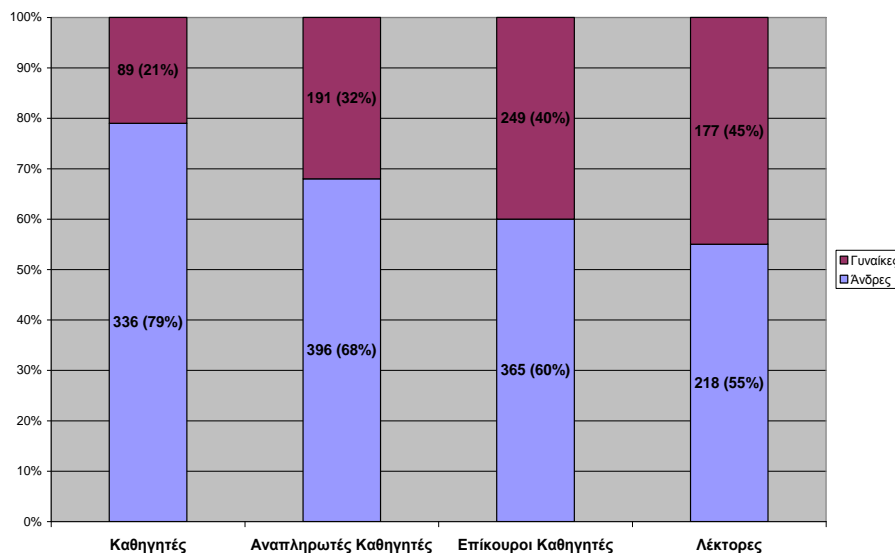
² C. Megan Urry, 2008, Are Protons Gendered? Women in Astrophysics and Astronomy, in L. Schiebinger (Ed.) *Gendered Innovations in Science and Engineering*, Stanford, California: Stanford University Press.

περιβάλλον, απαλλαγμένες από αμφιβολία, φόβο και συνεχείς προκλήσεις, οι ιδέες τους θα άνθιζαν, και θα γίνονταν διακεκριμένες ερευνήτριες.» (σελ. 155)

Γυναίκες Χωρίς Εξουσία

Οι γυναίκες πανεπιστημιακοί όχι μόνο απασχολούνται στην πλειοψηφία τους σε μερικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά συγκεντρώνονται επίσης, όπως αναφέραμε και νωρίτερα, στις χαμηλότερες βαθμίδες του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού. Στο Σχήμα 4, παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με την κατανομή των γυναικών και ανδρών μελών ΔΕΠ που απασχολούνται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στις διάφορες καθηγητικές βαθμίδες. Οι περισσότερες γυναίκες πανεπιστημιακοί βρίσκονται στις βαθμίδες του λέκτορα (45%) και στη βαθμίδα της επίκουρης καθηγήτριας (40%). Αντίθετα οι άνδρες συνάδελφοί τους απασχολούνται στην μεγάλη πλειοψηφία τους στη βαθμίδα του καθηγητή (79%).

Σχήμα 4
Μέλη ΔΕΠ ανά φύλο και βαθμίδα στο ΕΚΠΑ κατά το
ακ. έτος 2003-04

Ακόμη και στα Τμήματα Ανθρωπιστικών Σπουδών του ΕΚΠΑ (Φιλοσοφική Σχολή και Παιδαγωγικά Τμήματα μαζί), όπου το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ είναι πολύ μεγάλο, οι γυναίκες συγκεντρώνονται στην πλειοψηφία τους στις κατώτερες βαθμίδες: 62% στη βαθμίδα του λέκτορα και μόνο 31% στη βαθμίδα του καθηγητή. Στις δε θετικές επιστήμες το ποσοστό των γυναικών στη βαθμίδα της καθηγήτριας είναι μόνο 6,5%.

Η εικόνα είναι ακόμη χειρότερη αν εξετάσουμε την κατανομή της εξουσίας στις ανώτερες διοικητικές θέσεις στο εσωτερικό των Τμημάτων. Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται η συχνότητα και τα ποσοστά των γυναικών που κατείχαν θέσεις Προέδρου Τμήματος και Διευθύντριας Τομέα, Εργαστηρίου και Κλινικής σε όλα τα Τμήματα στο ΕΚΠΑ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-04.

Συχνότητα και ποσοστά των γυναικών μελών ΔΕΠ που κατείχαν υψηλές διοικητικές θέσεις στο ΕΚΠΑ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-04

Ακαδημαϊκό Έτος	Πρόεδροι Τμημάτων	Διευθύντριες Τομέων	Διευθύντριες Εργαστηρίων	Διευθύντριες Κλινικών
2003-04	7/29 (24%)	22/99 (22%)	23/86 (26%)	4/50 (8%)

Ακόμη και στα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής, ο κάθετος διαχωρισμός παραμένει πολύ υψηλός, με τους άνδρες να κατέχουν την πλειοψηφία των θέσεων Προέδρου Τμήματος. Γενικά, στα τμήματα των Ανθρωπιστικών Επιστημών (Φιλοσοφικές Σχολές και Παιδαγωγικά Τμήματα μαζί) στα 19 ΑΕΙ της χώρας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-04, οι άνδρες καταλάμβαναν περίπου το 70% των Προέδρων Τμημάτων, το 60% των Διευθυντών Τομέων και σχεδόν το 80% των Διευθυντών Εργαστηρίων.

Τέλος, παρά το γεγονός πως σήμερα οι γυναίκες αποτελούν το 21% των καθηγητών και το 32% των αναπληρωτών καθηγητών του Πανεπιστημίου Αθηνών, δεν υπήρξε ποτέ καμία γυναίκα σε θέση Πρύτανη ή Αντιπρύτανη. Στο σύνολο των ΑΕΙ της χώρας, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-04, δεν υπήρχε, καμία γυναίκα Πρύτανης και μόνο μία σε θέση Αντιπρύτανη. Μάλιστα, στην ιστορία των Ελληνικών Πανεπιστημίων από την ίδρυσή τους έως σήμερα, μόνο δύο γυναίκες έχουν διατελέσει Πρυτάνεις. Η καθηγήτρια Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και η καθηγήτρια Χριστίνα Σπυράκη στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα, ο κάθετος διαχωρισμός των φύλων είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από τον οριζόντιο.

Συμπεράσματα

Το ποσοστό των γυναικών στο ακαδημαϊκό προσωπικό του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει αυξηθεί από 7% σε 34,5% από τη δεκαετία του 1960 έως σήμερα. Αυτό οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή του νόμου 1268/82, με τον οποίο πολλοί επιμελητές και βοηθοί μετεπήδησαν σε καθηγητικές βαθμίδες. Το γεγονός πως οι γυναίκες συγκροτούσαν περί το ένα τρίτο των βοηθών στο ΕΚΠΑ οδήγησε στην απότομη αύξηση του ποσοστού τους στο διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό του Πανεπιστημίου το 1983-84. Έκτοτε, τα ποσοστά των γυναικών έχουν σταθεροποιηθεί ανάμεσα στο 30% - 35% του συνολικού ποσοστού των μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ.

Οι γυναίκες πανεπιστημιακοί απασχολούνται κυρίως στα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής και στα Παιδαγωγικά Τμήματα, ενώ τα ποσοστά τους παραμένουν πολύ χαμηλά στα Τμήματα Θετικών Επιστημών, στα Τμήματα Πολιτικών και Οικονομικών Σπουδών και στη Θεολογική Σχολή. Επίσης, παρά την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο ακαδημαϊκό επάγγελμα, ο κάθετος διαχωρισμός των φύλων παραμένει ιδιαίτερα υψηλός. Οι γυναίκες καταλαμβάνουν πολύ λίγες υψηλές διοικητικές θέσεις στο εσωτερικό των Τμημάτων και στη Διοίκηση του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η αρνητική αυτή σχέση των γυναικών με τις θέσεις εξουσίας παρατηρείται σε όλα τα ΑΕΙ

Από την ποσοτική μελέτη δεν είναι εύκολο να διευκρινισθούν τα αίτια των οριζόντιων και κάθετων διαφορών στις κατανομές γυναικών και ανδρών πανεπιστημιακών. Οι λόγοι είναι οπωσδήποτε σύνθετοι και συνδέονται όχι μόνο με τις προσωπικές επιλογές των γυναικών αλλά και με τις συνθήκες εργασίας που αντιμετωπίζουν στον ακαδημαϊκό χώρο. Αυτό που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι οι έμφυλες ανισότητες δεν μπορούν να δικαιολογηθούν στον πανεπιστημιακό χώρο, που χαρακτηρίζεται από τα ιδανικά της δημοκρατίας και ίσης μεταχείρισης. Θα πρέπει να προσπαθήσουμε έτσι ώστε να βελτιωθεί η θέση των γυναικών

πανεπιστημιακών και η συμμετοχή τους σε όλες τις δραστηριότητες και στη διοίκηση των Πανεπιστημίων.

